

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Вх. № 325 К1
Дата 03.06.24г.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министър на енергетиката

№ E-11-00-61

Дата 28.05.2024г.

ДО

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД

НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

по конституционно дело № 14 от 2024 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С Ваше определение от 23 април 2024 г. по конституционно дело № 14 от 2024 г., образувано по искане от Министерския съвет на Република България, министърът на енергетиката е конституиран като заинтересована страна. С определението е допуснато за разглеждане по същество искането за установяване на противоконституционност на Решение за възлагане на министъра на енергетиката, респективно на „БЕХ“ ЕАД, за неразпределяне на дивидент от печалбата на „БЕХ“ ЕАД за финансовата 2023 г. на Народното събрание от 29 март 2024 г. (обн., ДВ, бр. 28 от 2024 г.) (Решението).

гр. София 1000, ул. "Триадица" №8
тел.: (+359 2) 9263 152
факс: (+359 2) 980 76 30
www.me.government.bg
e-mail: e-energy@me.government.bg

В искането на Министерския съвет на Република България се обосновава, че Народното събрание е приело на 29 март 2024 г. Решение за възлагане на министъра на енергетиката, респективно на „БЕХ“ ЕАД, за неразпределяне на дивидент от печалбата на „БЕХ“ ЕАД за финансовата 2023 г., обнародвано в „Държавен вестник“, бр. 28 от 2 април 2024 г., в противоречие с чл. 4, ал. 1, чл. 8, чл. 19, чл. 84, т. 2, чл. 87, ал. 2, чл. 105, ал. 1 и чл. 106 от Конституцията на Република България (КРБ, Конституцията).

По направеното искане изразявам становище, че оспорваното като противоконституционно Решение на Народното събрание не противоречи на посочените разпоредби на Конституцията на Република България, по съображения, свързани с конкретните твърдения и аргументи в искането, както следва:

1. По твърдяното нарушение на принципа на разделение на властите (чл. 8 от КРБ) и принципа на правовата държава (чл. 4, ал. 1 от КРБ)

С решението се възлага на министъра на енергетиката, съответно на „Български енергиен холдинг“ ЕАД, да не разпределя дивидент от печалбата на дружеството по годишния финансов отчет за финансовата 2023 г. в определен размер.

Проектът на решение е внесен в Народното събрание от група народни представители, като видно от мотивите към проекта съображенията за това са, че през последните три години се установява трайна практика държавната енергетика и Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ да бъдат използвани за покриване на дефицити в различни сектори, като „... за периода от втората половина на 2021 г. до настоящия момент от държавната енергетика бяха иззети 5,4 млрд. лева и насочени към държавния бюджет с цел неговото балансиране ... Всички тези плащания и източване на средства от сектора доведоха до формирането на дефицит във Фонд „Сигурност на електроенергийната система“, с което се възпрепятства нормалното му функциониране и поставя под риск енергийната сигурност на страната.“ Вносителите посочват още, че „С Решение на Министерския съвет от 27 март 2024 г. са

предвидени поредица от финансови операции, свързани с държавната енергетика, една от които задължава БЕХ ЕАД отново да разпредели дивидент от печалбата за 2023 г. в полза на бюджета в размер на 425 млн. лева. Подобно действие ще има изключително негативно влияние върху финансовата сигурност на сектора и ще постави под риск неговото нормално функциониране. Това ще направи невъзможно извършването на инвестиции и модернизация в сектора, както и реализирането на нови инфраструктурни проекти."

Тези мотиви са споделени и от други народни представители, видно от стенограмата от обсъжданията по проекта на решение, проведени на 29.03.2024 г. в пленарната зала на парламента.

Съгласно Конституцията на Република България (чл. 62, ал. 1 и чл. 86, ал. 1) Народното събрание осъществява законодателната власт и упражнява парламентарен контрол. То приема закони, решения, декларации и обръщения. В допълнение на конституционната уредба на законово ниво са предвидени конкретни функции на Народното събрание. Така в чл. 3, ал. 1 от Закона за енергетиката (ЗЕ) е установено, че държавната политика в енергетиката се осъществява чрез Народното събрание и Министерския съвет, в чл. 3 от Закона за енергийната ефективност (ЗЕЕ) – че държавата упражнява функциите си в областта на енергийната ефективност чрез Народното събрание и Министерския съвет. В допълнение в законодателството изрично са предвидени и конкретни правомощия на законодателния орган в енергийната сфера, свързани с приемането на Стратегията за устойчиво енергийно развитие на Република България (чл. 3, ал. 2 от ЗЕ и чл. 5, ал. 2 от ЗЕЕ), с избора и освобождаването на Комисията за енергийно и водно регулиране (чл. 11, ал. 2 от ЗЕ), с отчитането на дейността на Комисията за енергийно и водно регулиране (чл. 10, ал. 3 и чл. 20, т. 4 от ЗЕ).

Във връзка с посочената законова уредба и предвид мотивите за приемане на оспорваното като противоконституционно решение на Народното събрание, свързани с финансовата сигурност на енергийния сектор, неговото нормално функциониране и риска за енергийната сигурност на страната, считам, че приетото решение е израз на

предвидената в законодателството функция на парламента по осъществяване на държавната политика в енергетиката.

Предвид горното не може да бъде споделено заявеното в искането, че е нарушено съотношението между правомощията на висшите държавни органи и по този начин принципа на правовата държава. Приетото от Народното събрание решение е такова по осъществяването на държавната политика в енергетиката, а не решение за изменение на параметрите на държавния бюджет, както се твърди от вносителя на искането.

По своите цел и съдържание Решението е израз на визията на парламента за осъществяване на енергийната политика на България. Това е въпрос с политически характер, попадащ в рамките на дискреционната преценка на парламента при упражняване на правомощието му по чл. 3 от ЗЕ.

В свое Определение№ 6 от 11.05.2023 г. по конст. дело № 3/2023 г. Конституционният съд е имал повод да посочи, че *„Народното събрание като общонационално представително учреждение е най-демократичният форум, където в условията на широк обществен дебат се взема устойчиво политическо решение относно националната и енергийната сигурност на държавата, ...”* Преценявайки искането по посоченото дело като поставено *„изцяло в контекста на несъгласие на вносителя с целесъобразността на направения избор, т.е. на провежданата политика в областта на енергетиката”,* Конституционният съд е приел следното: *„В такъв случай, както и друг път се е произнасял Конституционният съд (Определение №2/2016 г. по к.д. №12/2015 г.; Определение №1/2021 по к.д. №2/2021 г.), преценката на законодателния орган по целесъобразност се отнася до това каква да бъде политиката – т.е. въпрос е за дефиниране на политика конкретно в сферата на енергетиката и енергийната сигурност. ... В демократичната правова държава върховенството на Конституцията изисква да се зачита свободата на законодателния орган при дефинирането на държавните политики.”*

По изложените съображения считам, че Решението на Народното събрание не противоречи и на разпоредбите на чл. 84, т. 2, чл. 87, ал. 2, чл. 105, ал. 1 и чл. 106 от Конституцията.

2. По твърдяно противоречие с чл. 19 от Конституцията

„Български енергиен холдинг“ ЕАД е холдингово дружество, обединяващо компании развиващи дейност в производство и пренос на електрическа енергия, пренос и съхранение на природен газ, обществена доставка и търговия с електрическа енергия и природен газ. „Български Енергиен Холдинг“ ЕАД е стратегически значимо държавно дружество.

В групата на холдинга се включват преносните оператори на електрическа енергия и природен газ – „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД и „Булгартрансгаз“ ЕАД, „Национална електрическа компания“ ЕАД – обществен доставчик, производител и търговец на електрическа енергия, „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД и „ТЕЦ Марица изток“ ЕАД – производители на електрическа енергия, „Булгаргаз“ ЕАД – обществен доставчик на природен газ и още няколко дружества, опериращи в енергийния сектор.

Като собственик на капитала на посочените дружества холдингът има съществена роля във финансирането на дейността и осъществяване от дружествата на нови проекти.

През предходните две години 2022 г. и 2023 г. „Български енергиен холдинг“ ЕАД е изпратил дивидент в размер на 190 710 764,00 лв. за 2022 г. и 1,439,705,729.86 за 2023 г.

Направеният анализ показва, че при плащане на дивидент в размер на 100 на сто от балансовата печалба (след данъци) по индивидуален финансов отчет на холдинга за 2023 г. и отчисления за фонд „Резервен“ след одитиран и заверен отчет, дружеството би разполагало с критично ниска парична наличност, крайно недостатъчна за извършване на нормалната оперативна дейност на холдинга, като това ще постави под риск изплащането на лихви по двата облигационни заема, емитирани от холдинга, и създава предпоставки за бъдещи ликвидни проблеми. Освен това всяко събитие, което може да бъде изтъкувано от инвеститорите като намаляване на нивото на подкрепа от страна на държавата (например директно или косвено изземване на ликвидност от дружествата от БЕХ Група) ще доведе до понижение на кредитния рейтинг на холдинга, което

ще има негативен репутационен ефект и отлив на инвеститорски интерес, водейки до ограничени възможности за привличане на външно финансиране на конкурентна цена.

Извличането на ликвидност от „Български енергиен холдинг“ ЕАД чрез плащане на дивидент ще доведе до намаляване възможността на холдинга да осъществява финансова подкрепа на дъщерните си дружества, като по този начин ще създадат предпоставки за сериозни затруднения в оперативната им дейност, влошаване на финансовите им показатели, неизпълнение на необходими ремонтни и инвестиционни дейности, както и отлагането на планирани дейности във връзка с новите европейски политики, свързани с опазването на околната среда. Например с отнемането на ликвидни средства няма да е възможно прилагането на политиката за закупуване на квоти за емисии парникови газове, съгласно която в последните три години холдингът закупува квоти за емисии от типа EUA за покриване на задълженията на „ТЕЦ Марица Изток 2“ ЕАД, отнасящи се за обезпечаване на производствената дейност на централата.

Всичко това би довело до непредвидими негативни социални последици в сектора, както и би застрашило националната сигурност, отчитайки важността на дружествата от групата за електроенергийната система на страната.

Чрез изземването на дивидента на „Български енергиен холдинг“ ЕАД холдингът и най-вече дъщерните му дружества са поставени в неравнопоставено положение спрямо други дружества от сектора на територията на България и в рамките на общия енергиен пазар в Европейския съюз.

В тази връзка считам, че с приетото Решение на Народното събрание не се нарушават принципите, установени в чл. 19, ал. 2 от Конституцията. Напротив - възстановява се равнопоставеността на енергийните дружества от групата на „Български енергиен холдинг“ ЕАД с останалите дружества, опериращи на енергийния пазар.

В подкрепа на това са и цитираните в искането Решение на Конституционния съд № 15 от 2022 г. по к. д. № 10/2022 г., в което е изразено становище за недопустимост с акт на Народното събрание да се

третираат нееднакво стопанските субекти, които са в еднакво положение - в случая останалите дружества от енергийния сектор, които разполагат с печалбата си и възможността с нея да правят допълнителни инвестиции, и Решение на Конституционния съд № 3 от 8 юли 2008 г. по к. д. № 3/2008 г., в което е прието че като носител на права върху имущества държавата е равнопоставена на физическите и юридическите лица, носители на правото на частна собственост.

Предвид изложеното в настоящото становище считам, че искането на Министерския съвет на Република България за установяване на противоконституционност на Решение на Народното събрание от 29 март 2024 г. за възлагане на министъра на енергетиката, респективно на „БЕХ“ ЕАД, за неразпределяне на дивидент от печалбата на „БЕХ“ ЕАД за финансовата 2023 г., обнародвано в „Държавен вестник“, бр. 28 от 2 април 2024 г., поради противоречие с чл. 4, ал. 1, чл. 8, чл. 19, чл. 84, т. 2, чл. 87, ал. 2, чл. 105, ал. 1 и чл. 106 от Конституцията на Република България, следва да бъде отхвърлено.

С уважение,

ВЛАДИМИР МАЛИНОВ
Министър на енергетиката